Anul al 55-lea 12 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei 12 Pagini Nr. 126 Marți 10 Mai 1938

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/938

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

† Octavian Goga

Care român, dela un colț la celalt al țării, nu-și va simți sufletul străbătut de fiorul durerii, la aflarea acestei neașteptate și atât de tristă veste: A murit Octavian Goga! Care român conștient de tot ce mai este de făcut în marea problemă națională — și mai este atât de mult! — nu va rămâne înmărmurit în fața dispariției din rândurile luptătorilor — și așa atât de puțini la număr — a aceluia care nu și-a îngăduit odihnă în lupta pentru realizarea idealului național și a cărui viață a fost neîntrerupt închinată cauzei naționale sub toate aspectele ei?

Fiu de preot de țară — al preotului din Rășinari — copilăria lui a fost pătrunsă de generozitatea, idealismul și seninul moralei creștine. Pe această temelie și-a clădit el ideologia care avea să-i călăuzească pașii în viață și din adâncurile și bogate în frumuseți veșnice, a izvorît versul lui cristalin, versul lui de iubire de frați și de revoltă contra asupririi, doinirile lui de durere și de mângâiere. Viziunea măreață a Unirii tuturor românilor, el o realizase de mult în sufletul și în conștiința lui, și vigoarea care a caracterizat întreaga lui activitate, se datora tocmai acestei premergătoare înfăptuiri a puterii lui sufletești.

Inchid ochii și amintirea mea retrăește vremea neutralității noastre, acea vreme la care, noi cari am trăit-o, nu ne putem gândi fără să nu ni se cutremure sufletul. Octavian Goga, alături de alți mari români, ca Take Ionescu, Nicolae Filipescu, Barbu Delavrancea, I. Grădișteanu, Vasile Lucaci și alții, a ridicat din primul ceas făclia românismului, inundând țara cu torentele entuziasmului său național, luminând câmpiile românești, peste care se adunaseră liliecii porniți din întunecimile dușmane și dând, prin cuvântul și prin scrisul lui, conștiințiii naționale, sprijinul necesar în lupta ei contra asaltului corupției, minciunei și al desfrâului, menit să slăbească credința românească, în triumful dreptății, pe care neamul întreg o aștepta de atâtea secole. Din frământările sufletului lui de vizionar, din puternica emoție care-l cuprinsese la vedenia strălucită a României Mari, izvorau flăcările care mistuiau toate nelegiuirile străinilor de neamul nostru.

După ce a avut fericirea supremă de a vedea visul milenar realizat, Octavian Goga n'a fost dintre cei cari și-au socotit misiunea îndeplinită în chestia națională. El și-a dat seama că mai era de făcut o mare operă: consolidarea unității sufletești între românii din toate regiunile țării. Era un alt aspect al problemei naționale. Convins de primejdia regionalismului, Octavian Goga i-a opus toată energia lui sufletească. Pentru el nu exista deosebire între românul din Ardeal și cel din cel mai îndepărtat colț al Basarabiei, ori al Bucovinei, ori al Dobrogei. Frământat cu același sânge românesc, pământul țării constituie un singur trup și Goga și-a dat seama că menținerea unui spirit regionalist putea să slăbească încheeturile țării.

Și mai târziu, când o altă mare problemă s'a înfipt în conștiința românească, în ziua când românismul, în toate manifestările lui, economice și culturale, era amenințat de străini strecurați în cetate prin fraudă, Octavian Goga n'a pregetat să se rânduiască printre luptătorii cei mai hotărîți, pentru apărarea neamului. Acțiunea lui nu era pornită din ură contra altor neamuri, ci din adânca lui dragoste pentru neamul lui. Nu răul altora voia el, ci binele neamului lui, binele țării lui. El n'a pornit la această nouă luptă națională cu barda răzbunării în mână, dar cu sabia dreptății, hotărît să taie din rădăcini abcesele de pe trupul acestei țări.

In viața lui politică de toate zilele, a făcut, desigur, și Goga, ca aproape toți oamenii noștri politici, greșeli și prietenia și numai prietenia ce i-o păstram, m'a îndemnat totdeauna să-i atrag atenția asupra acestor greșeli. Dar, degajând viața acestui mare român de aspectele ei politice, degajând-o de tot ce nu pornea din sufletul lui și nu erau, de cele mai multe ori, decât adaptări la cerințele mărunte de partid care au micșorat la noi în țară pe atâția oameni, — viața lui Octavian Goga, rămasă în cadrul ei strict național, apare într'o strălucitoare lumină. Moartea lui devine astfel o pierdere națională, o grea pierdere, care îndoliază sufletul românesc de pretutindeni.

Ochii românilor plâng astăzi, vor plânge mâine și vor plânge de câte ori numele lui Goga va fi reamintit.

Dar, nu lacrimi vrea sufletul lui Goga, trecut pentru vecie în rândurile drepților. El vrea lupta mai departe până la triumful definitiv al naționalismului românesc.

Conștiința românească nu va putea aduce prinos mai mare de recunoștință și de evlavie memoriei marelui român Octavian Goga, decât continuând acțiunea lui românească și liberând-o de greșeli, să o scape de dezagregare și de subminări străine.

ȘTELIAN POPESCU

Ministrul de finanțe al Reichului vorbește „Universului"

XX

Despre cooperația economică cu statele din Europa Centrală și Orientală

Prin avion, dela trimisul nostru special

Intensificarea legăturilor economice ale Germaniei cu statele din Europa Centrală și Orientală e la ordinea zilei; iar datele problemei par a preocupa și alte cercuri decât cele din țările direct interesate. Acolo unde unii văd doar întărirea unei cooperații economice mai vechi, care — mai slab sau mai accentuat — a existat totdeauna între aceste state, alții văd o expansiune economică, sub care, în realitate, s'ar ascunde scopuri de dominație politică. Folosindu-mă de prezența d-lui ministru de finanțe al Reichului, contele Schwerin von Krosigk, la solemnitatea deschiderii târgului anual din Breslau, pe care a prezidat-o azi dimineață, ca reprezentant al guvernului central, mi-am luat permisiunea de a-i supune, în numele ziarului „Universul", — după ce i-am fost prezentat prin bunăvoința d-lui consilier comunal Kempe, președintele comitetului organizator al târgului din Breslau — câteva chestiuni menite să proiecteze lumini foarte interesante asupra acestor probleme.

Prima chestiune formulată de mine a fost:

— Cum concepeți, Excelență, cooperarea economică cu Statele din Europa Centrală și Orientală, dat fiind faptul că unii văd în afirmarea acestei cooperări o impietate în domeniul intereselor politice?

— Dorința noastră — ne-a răspuns Excelența Sa, d. ministru de finanțe conte von Krosigk -- este să dăm o desvoltare și mai mare decât până acum relațiunilor noastre de afaceri cu Statele din Centrul și Orientul Europei, lucru foarte firesc de altfel, întrucât la aceasta mână chiar structura economiilor respective, care se completează între ele. De altminteri și până acum relațiunile noastre economice cu țările din regiunile acestea au fost destul de active, în ciuda chiar a conjuncturilor politice de după război, care, nu totdeauna au ajutat aceste relații.

Sforțările unei părți a presei europene interesate, de a vedea în promovarea acestei cooperări economice veleități de hegemonie politică sau tendințe de acaparare și vasalizare economică, nu corespund intențiilor noastre și nu trebuesc luate în serios.

Vrem o cooperare economică pe baze de perfectă egalitate și lealitate, întrucât această conduită satisface în chip desăvârșit atât interesele statului german,

CONTELE SCHWERIN VON KROSIGK

aparținând categoriei țărilor de mare industrie, cât și intereselor statelor dunărene și sudestice, ca țări producătoare de cereale și materii prime. Ba mai mult încă: această conduită satisface chiar interesele generale ale păcii, în sforțarea noastră comună de a reface echilibrul economic european atât de zdruncinat astăzi.

Deci, încă odată: am vrea să se știe și de către cei de rea credință, interesați să întreție focarele discordiei și ale dezechilibrului în lume și de către cei de bună credință, cari ne atribue greșit intențiii pe care nu le avem, că Germania nu caută scopuri politice acolo unde întinderea și consolidarea bazelor de cooperare economică sunt de ajuns ca să dea satisfacție deplină intereselor noastre comune, cooperarea pe acest teren economic dovedindu-se a fi factorul cel mai indicat pentru asigurarea prosperității statelor respective".

A doua chestiune pe care am pus-o ministrului de finanțe german și care a provocat deasemeni discuții și aprehensiuni, a fost aceea ridicată de situația nouă, politică și economică, creiată statelor dunărene prin legătura Rinului cu Dunărea cu ajutorul canalului a cărui construcție este în curs, legătură actualizată azi prin realizarea Anschlussului, deci prin posibilitățile mărite ale expansiunii germane în aceste regiuni.

Iată răspunsul Excelenței Sale:

— „Intr'adevăr, lucrările canalului de legătură între Rin și Dunăre au fost reluate și putem anunța că în anul 1940 această cale directă de comunicație pe apă între Nordul și Sud-Estul Europei va intra efectiv în funcțiune.

Această arteră va fi un factor nou — și foarte prețios — în sprijinirea cooperării care ne interesează. Deci, nu motive de îngrijorare trebue să deștepte creiarea acestei noui înlesniri a legăturilor de comunicație între statele Nordului și cele din centrul și Sud-Estul Europei, ci, mai de grabă, motive de satisfacție, de speranțe într'o situație mai bună pentru toată lumea".

*

Aci s'a oprit convorbirea noastră cu d. ministru de finanțe al Germaniei, întreruptă de exigențele programului.

Trebue să menționăm că Excelența Sa, d. ministru al finanțelor germane, deține această calitate încă din vremea cabinetului prezidat de d. von Pappen, adică înainte de întronarea regimului național-socialist în Germania. Ca atare d-sa este unul din factorii cei mai indicați să se pronunțe asupra problemelor economiei germane și asupra legăturilor ei cu celelalte țări

Tocmai acest fapt face ca declarațiile făcute de d-sa ziarului nostru — în exclusivitate — să aibă o deosebită greutate.

Har. Ionescu

Expoziția târg din Breslau

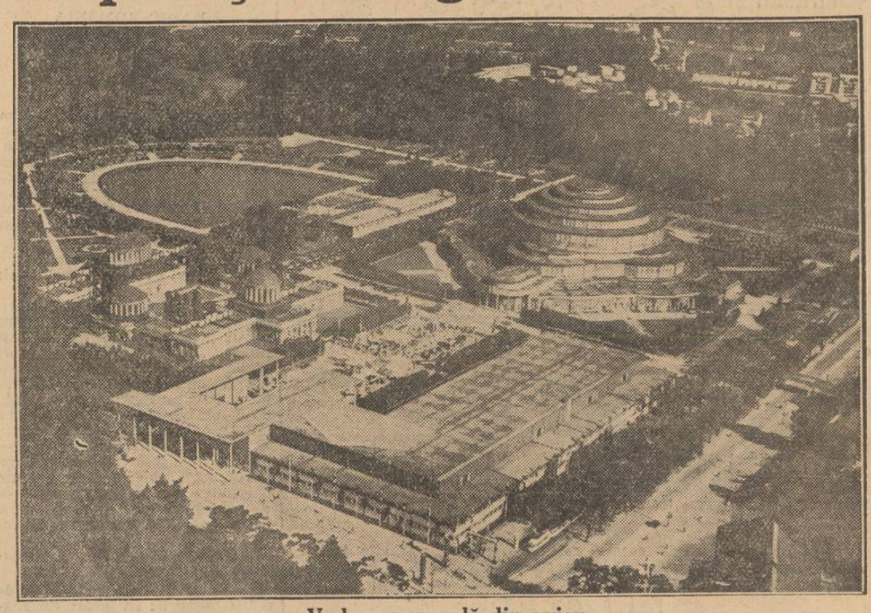

Vedere generală din avion

Darea de seamă în corpul ziarului

Zăpadă în țară

Gheorgheni, 5 Mai

Azi dimineață a început să ningă abundent în localitate și în toată regiunea.

S'a depus un strat gros de zăpadă.

Munții din jur sunt complet acoperiți cu zăpadă.

In stațiunea climatică „Lacul Roșu" zăpada are o grosime de 10 cm.

Toate lucrările de primăvară, cari abia începuseră, au sistat.

Semănăturile de toamnă și pomii fructiferi vor suferi din cauza frigului. Vitele și oile care abia fuseseră scoase la păsunat, s'au întors acasă.

Agricultorii duc lipsă de nutreturi.

*

Baia Mare, 6 Mai

După săptămâni de frig și ploi, a nins toată noaptea trecută și în tot cursul zilei de azi în toată regiunea noastră.

Ninsoarea e atât de abondentă încât, deși temperatura n'a scăzut sub zero grade, a acoperit nu numai clădirile, ci se menține peste toată vegetația formând un strat de câțiva centimetri.

Verdele primăverii a dispărut pretutindeni, și la amiazi, când scriem, continuă să ningă.

Fulgii sunt de o mărime neobișnuită. Dacă temperatura va continua să scadă, în regiunea noastră de munte livezile și lanurile nu vor rodi nimic. Lumea de pe aici nu-și amintește să mai fi nins în luna Mai, din 1919 încoace.

Grevă într'o mină din Ungaria

Budapesta, 7 (Rador). — *In mina Sopron au declarat grevă de 36 de ore, 340 de minieri, cari lucrează la o adâncime de 500 de metri.*

Ei refuză să se alimenteze și să revină la suprafață, până nu li se acordă sporul de salariu pe care l-au cerut.

Ploi mari in jud. Caraș

Revărsarea râului Caraș

Oravița, 6 Mai

In urma ploilor torențiale căzute zilele trecute, în acest județ, râul Caraș a crescut enorm, inundând aproape în întregime terenurile cultivabile între comunele Cacoveni —Vărădia, etc. Este un adevărat dezastru; apa a nimicit semănăturile pe sute de hectare cu grâu. A mai fost inundată și spălată de apă porțiunea de cale ferată între stațiile Cacoveni și Ticvenii mici; circulația trenurilor între aceste stații se face prin transbordare.

Pagubele pricinuite de apă sunt enorme.

Tot din cauza ploii nu se pot face semănăturile de primăvară, iar agricultorii îngrijorați de această stare s'au oprit de a mai face vânzări de grâu și porumb; astfel că s'a și observat pe piață urcarea prețului la grâu și porumb. De vor continua ploile încă câteva zile, va fi inundată întreaga vale a Carașului.

Cânepa și sfoara de sizal indigenă

de NICOLAE MAREȘ

Indrăzneala fabricii indigene de sfoară sizal de a pretinde să i se înlesnească un monopol, cu ajutorul căruia să exploateze pe agricultorii țării, a relevat din nou toate laturile acestei chestiuni, care — nu știm prin ce minune — se rezolvă în favoarea numitei „industrii naționale".

Statul face sacrificii pentru a reînvia vechea cultură a cânepii. Toate sacrificiile sunt zadarnice câtă vreme nu se înlătură sizalul importat, care face concurență cânepii. Dar această concurență nu poate fi înlăturată fiindcă nu vrea d. Ghinsberg, patronul fabricei de sfoară națională.

Chestiunea concurenței pe care o făcea sfoara de manila cânepii indigene a fost rezolvată în mod fericit pe vremuri de Vintilă Brătianu. Slujindu-se de tariful vamal, a reușit să impuie să nu se importe decât sfoara absolut necesară secerătorilor legători, fără vre'un prisos, care să fi putut concura cânepa în industria indigenă.

Cine a cutreerat Moldova, înainte de războiu, cunoștea acea industrie a frânghieriei: o curte lungă și îngustă în care un meșter și câțiva ucenici își instalau mica lor industrie, destul de răspândită ca de pe urma ei să trăiască mulți oameni și să-și găsească debușeu străvechea cultură a cânepii.

Importul de sfoară făcându-se, în urma hotărârii lui Vintilă Brătianu, de către organizațiile agricole, era de la sine înțeles că agricultorii n'aveau să lucreze împotriva intereselor lor proprii. De sfoara de manila nu se puteau lipsi, o importau însă numai în cantitatea de care aveau nevoie, oferind industriei indigene de frânghii: cânepa produsă de ei.

S'a ivit însă „industria națională", care cu cât e mai parazitară, cu atât se bucură de mai multă protecție. La revizuirea tarifului vamal, într'o singură noapte, pe când se tipărea tariful, s'a strecurat un articol care îngăduie importul „materiei prime" (de fapt un fabricat aproape finit) cu o taxă de 1 leu la kg., iar a fabricatului gata, adică a sforii cu 1,80 lei de kg. Astfel a apărut actul de naștere al industriei naționale de sfoară. Urmarea a fost înlocuirea frânghierului român, care utiliza cânepa, cu industria d-lui Ghinsberg, care întrebuințează sizalul.

In anii din urmă vedem că din inițiativa ministerului agriculturii, se încearcă o re-

(Continuare în pag. 2-a)

D-nii Celal Bayar și Rustu Aras pleacă la Belgrad

Ankara, 7 (Rador). — D. Celal Bayar, președintele consiliului de miniștri și d. Rustu Aras, ministrul afacerilor străine, pleacă Duminică la Belgrad pentru a întoarce vizita pe care d. Stoidinovici, președintele de consiliu și ministru al afacerilor străine a făcut-o anul trecut la Ankara.

SCRISORI DIN LONDRA

DIPLOMAȚIE

de AUGUR

LONDRA, Mai

Diplomația e arta de a împăca puncte de vedere diferite. Această definiție pe care o datorăm unui spiritual scriitor din secolul al 18-lea, ni se pare exactă. Diplomații, — cel puțin în relațiile internaționale, — sunt experți cari-și pun experiența și tactul în serviciul politicianilor, spre a-i împiedica de a cere prea mult, sau de a ceda prea mult. Adăogați la aceste calități un oarecare talent literar și aveți elementele care fac pe un bun diplomat, cu condiția, bine înțeles, ca el să mai posede încă o sută de alte calități. Dar să ne oprim. In profesiunea noastră depindem prea mult de acești domni diplomați, ca să ne permitem să vorbim despre ei altfel, de cât cu cel mai profund respect.

După războiu, bunii diplomați au devenit cam rari. E vina politicienilor noștri, cari îmbătați de victoria lor, credeau că puteau face totul singuri. In anii de după războiu, tehnica diplomatică a fost într'atât de neglijată, încât experții în această materie au devenit rari. Cele cinci degete dela o mână sunt mai mult decât suficiente pentru a număra pe diplomații demni de acest nume, pe cari în ultimii 20 de ani, am avut onoarea să-i întâlnim în cele mai înalte posturi ale acestei cariere. S'ar putea umple volume întregi cu exemple care dovedesc proasta tehnică a diplomației europene. Inregistrăm deci, cu o plăcere cu atât mai mare, rarele ei succese. De pildă, ținem să constatăm excelenta tehnică de care a dat dovadă negocierea tratatului dela Roma între Marea Britanie și Italia.

D-nii Neville Chamberlain și Mussolini, prin voința lor clar exprimată au provocat începerea convorbirilor și le-au făcut să ajungă la un rezultat într'un răstimp deosebit de scurt. Dar dacă voința celor doi oameni de stat a tăiat nodul gordian al intrigilor încâlcite și îngrămădite de atâtea luni, de fapt munca a fost făcută de diplomați. Meritul lor a fost recunoscut de d. Neville Chamberlain, care, în discursul său la Camera Comunelor, a ținut să aducă omagiu eforturilor negociatorilor dela Roma: contele Ciano, ministrul italian al afacerilor străine și lordul Perth, ambasadorul Majestății Sale britanice, precum și echipei de experți care i-au asistat la pregătirea textelor și a formulelor. D. Neville Chamberlain a mai menționat numele contelui Grandi, ambasadorul Italiei la Londra, pentru ceeace a făcut d-sa în timpul lungei și grelei perioade, când, în ciuda obstacolelor cunoscute, a pregătit atât de bine terenul înțelegerii anglo-italiene.

Dar cinstea pentru buna operă diplomatică care a permis să se pregătească tratatul într'un răstimp de câteva săptămâni numai, revine contelui Ciano și lordului Perth. Acesta e un diplomat de carieră. L-am cunoscut atunci, când sub numele de Eric Drumond, primea, ca să zicem așa, acolada diplomatică — numele său era singurul care figura în textul tratatului dela Versailles, în calitatea sa de secretar general la Societatea Națiunilor. Dar contele Ciano e tânăr și capitalul experienței sale speciale de abia începe să se for-

(Continuare in pagina 2-a)

FILME

— Pe cine căutați?

— Pe proprietar.

— Eu sunt.

— Am văzut la poartă bilete de închiriat.

— Da, eu locuesc în apartamentul din față și am liber pe cel din fund... Puteți să-l vizitați.

— Spre a nu vă pierde timpul în zadar, aș voi să știu ce chirie cereți.

— Cincizeci de mii de lei.

— Poate că suma este justificată, dar mi-e imposibil s'o plătesc.

— Cu ce vă ocupați d-voastră?

— Am fost casier la o administrație financiară. Astăzi sunt pensionar.

— Atunci mă mir că nu puteți plăti patru mii de lei pe lună ca să aveți o locuință bună, cum este casa mea.

— Să nu vă mirați de loc. După treizeci de ani de serviciu primeam ca salariu până acum câteva luni, cinci mii lei. Înțelegeți prin urmare că pensia este mai mică de cât chiria ce-mi cereți. Și am nevastă, copii...

— Numai cu atât erați plătit, deși mânuiați, de sigur, bani mulți?

— Uneori zeci de milioane treceau prin mâinile mele. Familie grea, leafă mică, muncă pe brânci, care m'a împiedicat să lucrez și altceva, — n'am nici măcar un bordei... Dar d-voastră cu ce vă ocupați, domnule proprietar?

— Eu am fost omul de casă al unui politician care a înțeles politica într'un sens atât de înnalt, încât posedă astăzi un bloc cu opt etaje... Cum era să nu m'aleg și eu — fără să fi muncit treizeci de ani ca dv. — cel puțin cu două apartamente, frumușele și bunicele!...

Don José

Apus de soare, văzut de pe Ceahlău

Ducele Mussolini și cancelarul Hitler urmărind exercițiile tineretului pe câmpul Centocelle